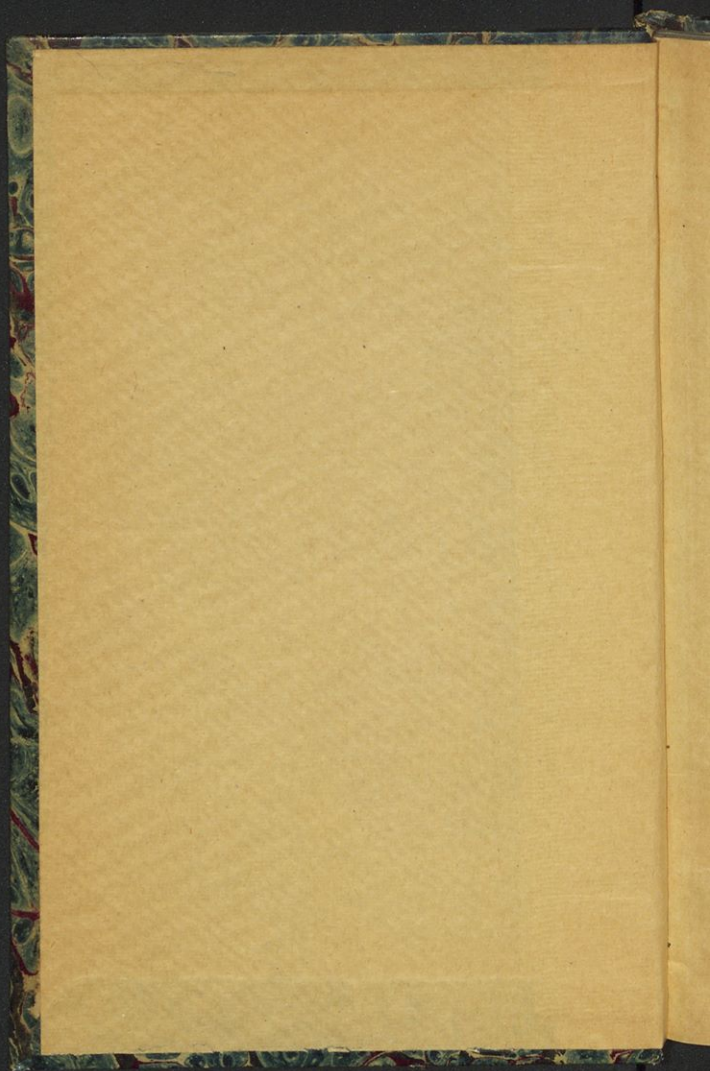

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

139445

34. So Jakobij

HILDEGARDIJA,

svelizhana;

dvakrat po nedolshnim v smert
obfojena zefariza.

Legenda, poleg nemshkiga.

V LJUBLJANI, 1854.

V saloshbi in na prodaj per **Janesu Giontini**, bukcarji.

palaviti (6)

139445

[Illegible handwritten scribble]

139445

D 70/1956

7
138.

I.

Hildegárdija je bila hzhi shvabfkiga vojvoda Hildebranda; njeni materi, rojeni is flovezhe bavarske vojvodfke hifhe, je bilo Regarda imé. Savoljo fofebne dufhne in telefne lepote je bila mlada gofpodizhina okoli leta 772 s flavnomogozhnim zefarjem Karolnam Velikim sarozhena. Imenuje se sveta. She is perve mladofci poboshno iskojena, polna ufmi-ljeniga fozhutja in ljubesni do blishnjiga je bila vfa vneta reveshem pomagati. Rada je bolnike obifkovala in shalofne s befedo in djanjem podperala. Akoravno rimfka zefariza, se vender ni framovala v hifhe revnih ftopiti, uboshzam pomagati in otroke firomafhkih ljudi pri fv. kerftu dershati. Bila je s eno befedo prava mati bolnikov, uboshzov in sapufhenih firot.

Ali prerado se primeri, de kolikor boljfi in poboshnifhi je zhlovek, toliko vezh fovrashnikov ima; taka se je tudi blagi Hildegardii prigodila, kakor se bomo kmalo preprizhali.

Zefar Karol, njen sarozhnik, je mogel nad Šakfonze s vojfko odriniti. Pri odhodu isrozhi ofkerbnifhtvo fvojiga dvora fvojimu po pol bratu Talandu; in mu fhe posebno priporozhi varftvo fvoje Hildegardije, de bi se ji nizm shaliga ne pripetilo. Na to se poflovi od fvoje ljubljene in shalofci pobite zefarize in f teshkim ferzam se lozhi od nje.

Nekaj zhasa se je Taland pametno vedel in je stregel zesarizi po svoji dolshnosti svešto. Kmalo mu pa fatan nesramne shelje do nje v ferzu obudi. Vender se je bal f perviga zesarizi kej taziga rasodeti. Ker je pa njegovo hudo nagnjenje dan na dan rastlo, se she ni mogel vezh sdershati ji svojiga nesposhteniga namena s mnogoterimi snaminji raskriti. Ona se pa le dela, kakor bi nizh od tega ne saspasila; satorej ji poslednjizh nesramni Taland ozhitno raskrije, kaj de misli. Zesariza nad tem vsa rasferdena ga prav gorko oshteje.

Odslej je bil nekaj zhasa bolj pometin, pa kmalo postane sopet stari Taland, jo s svitim prilisovanjem in kakor koli vé in sna salesuje in ji vfake bashe saderge nastavljati skufha. Zesariza she bolj nevoljna ga ojtstro svari in mu shuga, vse zesarju nasnaniti, ako se she kej enaziga predersne. Ker pa le vse ni nizh sdalo, se smisli zesariza svijazho, po kateri mu hozhe take hudobne muhe is glave isbiti in ga ispametovati.

Kakor bi mu imela kej posebniga povedati ga prijasno poklizhe v odlozheno sobo seboj, ter mu velí, de jo ima noter zhakati, dokler nasaj ne pride. Taland ves vesel gre noter naprej, — ali ni se mu tako dobro sponesla, kakor je mislil. Zesarize ni noter sa njim, ampak sunej ostane in duri sa njim saloputne in savori ter rezhe: vjeli smo ga tizhika, bomo le vidili ali vam bojo vashe muhe is glave preshle ali ne? Tako dolgo ostanete noter ob fuhim kruhu in vodi, dokler se ne bote smodrili in poboljšhali.

Tako je tudi storila, le neka kerfhenza mu je smela vsak dan nekaj pizhle hrane donafhati.

Zhes toliko framoto vef ferdit, bi bil Taland fkorej kmalo obnorel. Vedno je mislil in tuhtal, kako bi se nad zefarizo mafheval, pa nobene ni mogel ispeljati, dokler je tukej v tih kleshah fedel. To ga je tako možno pilo in njegovo jese obledeno oblizhje tako l-hujfhalo, de je v malim zhafu vfo drugo podobo dobil. Zefariza, akoravno jo je vezhkrat po kerfhenzi sa ispuftenje profil, se le ni dala pregovoriti, in ga je hotla do blishnjiga zefarjeviga prihoda vedno savarvaniga imeti. Med tem je dvorno ofkerbnifhtvo drugim flushabnikom isrozhila, ter je mirno f svojimi postreshnizami Bogu flushila, slasti pa se flushbi in zhesheju Matere boshje darovala, katero si je she v prvi mladosti sa svojo ljubo mater isvoljila, in se ji posebno priporozhevala.

Zefar je med tem sovrashnike flavno premagal in se verne nasaj. Zefariza tega nasnanila vfa vefela misli svojiga gospoda, kot junafhkiga smagovavza, s vfo flovesnostjo sprejeti, ukashe satorej vse ulize, po katerih je priti imel prav lepo okinzhati in napove vfm mestnim prebivavzam, de naj ga kolikor mogoche f zhaftjo prizhakujejo in sprejmejo. De bi to vefelje sa vse popolno bilo tudi sapertiga Talanda isprosti ter mu pravi: „Ljubi gospod svak! ker sa gotovo svem, de zefar, moj gospod, v kratkim nasaj pride, tudi vaf ispuftim, de se na njegov prihod pripravite in mu na proti grefte. Kar se je ta zhaf med nama godilo, naj bo samol-

zhano, tudi jest nozhem tega zhifto nizh zesarju raskriti, de bo vse bolj ravno fhlo; naj vam bo torej odpuheno in posabljeno vse.“

Taland ji v serdovitoſti nobene ne odgovi, ne zherne ne bele, temuzh gre vef neſpraven in sanemarjen, kakor je bil, zesarju naproti. Nekaj ur od meſta ga frezha, ga prav ſ pohlinjeno ſhaloſtnim obrasam poſdravi ter ſe ſazhne prav kiflo jokati. Zesar ſe uſtraſhi nad njegovo ſlabo napravo, ſhe bolj pa nad britkimi ſolsami ſvojiga brata ter praſha, kaj de to pomeni, ker je tako ſkumral in mu tako ſhaloſti pobit na proti pride? Taland ſazhne grosovito ſdihovati ſ rokami obupljivimu enako mahati in le molzhi. Zesar ſi drusiga miſliti ne more, kakor, de ſe mu je kaka nefrezha med tem zhaſam ſgoditi mogla in hozhe naravnoſt ſvediti, kaj de je?

Nato rezhe ſviti hudobneſh: „Svitli zesar, tukej me vidite kako ſim vef onemagan in oſflabljen! — to de ni zhudo, de mi je lepa ru-dezhiza is liz uſhla in de ſim vef v bledim oblizhji premedlen; ampak zhudo je, de ſim ſhe pri ſhivljenji oſtal. — Vi ſte mi pri odhodu oſkerbniſhtvo dvora miſloſtljivo iſrozhili, vse ſim ſi tudi prisadjal, de bi vse lepo po godi fhlo. Pa ſa vse prisadevanje niſim drusiga prejel, kakor to, de ſim bil od oſkerbniſhtva odſtavljen, v jezho ſaklenjen in tako hudo derſhan, de bi bil ſkorej lakote poginiti mogel. To me je ſhe toliko bolj teſhko ſtalo, ker ſim popolnama nedolſhen. Ako bi ſe kej ſagreſhil bil, bi bil zafluſheno kaſen, ſe ve de, doſti loſhej

prenashal, ker bi si bil mislil, de mi Bog tukej terpljenje in framoto po saflushenji sato posh-lje, de me bo vezhniga terpljenja obvarval. Sdaj pa sim mogel zhisto po nedolshnim ter-peti, samo sato, de je en drugi toliko loshej in nesramnishi greshti samogel.“

Malopridni Taland je umel tako gorko in svito legati, de bi mu bil mogel vsak zhlovek vse verjeti. Zesar ga le dolgo poslufha in ves nejevcljin she, hozhe pri prizhi svediti, kdo de mu je toliko hudobijo storil? Ker se pa Taland le hlina, kakor bi se bal povedati ga zesar ojstro pobara: „kdo je tisti nefrezhni, ki se pre-dersne soper moje povelje kej taziga storiti?“ In hudobni malopridnesh sdihne, kakor bi bil pol sveta vsdignil, ter pravi: „bojim in framu-jem se tistiga imenovati, ki mi je toliko ne-frezho naklonil. In pa — faj zhe bi ga tudi imenoval — bi mi gotovo ne verjeli.“ Na to umolkne, in zesar se grosno prestrafhi. Ker je pa she vedno le odgovor imeti hotel, rezhe nesramni lashnik: „Kdo drugi bi mi bil kej ta-ziga storil, kakor ravno zesariza! Ta, ta je is-virik vsiga slega in framota vse zesarfke hifhe. Ne le s veliko drusimi nesramneshi se je pe-zhala, ampak she zelo po meni se je s nesram-nim ozhesam osirala in me she zelo v gerdo pregreho sapeljati hotla. Ker ji pa tega nika-kor privoljiti nisim hotel, temuzh sim jo po svoji dolshnosti sa tega voljo prav ojstro posvaril; se je tako nad menoj sjesila, de me je po svija-zhi v jezho pripravila, kjer sim do danashnjiga dne v nar vezhim pomanjkanji sgol ob fuhim

kruhu in vodi tizhati mogel. In ko me je danes ispuftila, me je prav lepo profila, de naj Vam nikar nizh ne povem tega, kar se je med tem sgodilo, rekla je she na to, de bo tudi ona molzhala!“ —

Zefarja ta neprizhakovana noviza tako strafhno presune, de bi bil fkorej v omedlevizo padel. Njegovi flushabniki ga tolashijo kakor vejo in snajo. Ko se nekoliko bolj savé, povsdigne ozhi v nebo proti Materi boshji in sdihne jokaje: „O premila deviza Marija! Tebi sim bil pri odhodu svojo sarozhnizo priporozhil, kako si vender mogla dopuftiti, de je tako globoko v nefrezho sabredla!“

Nato rezhe svojimu po pol bratu: „Ljubi brat! kar mi pripovedujesh, se mi tako zhudno sdi, de fkorej verjeti ne morem, ker mi je dobro snano, kako poboshna de je zefariza in kako gorezha zhaftivka Matere boshje.“ — Hudobni mosh pa odgovori: „Ali nisim rekel, de mi noben zhlovek verjel ne bo? Vender zhe moji besedi ne verjamete, verjamite vsaj ozhitnimu sprizhevanju mojiga vpadeniga oblizhja in moji revni napravi! Kdo is med vsih dvoranov bi se bil pazh predersnil meni kej taziga storiti, zhe ne zefariza?“

Zefar f tolikim sprizhevanjem omoten mora lashnjivimu jesiku verjeti, kakor slo se tega tudi brani njegovo ferzé. Nato vprasha vse prizhujozhe, kaj de mu je v ti dvomljivi rezhi storiti. Nekteri mu svetujejo, de bi nar boljshi bilo, zefarizo od sebe spoditi, ker bi bila namrezh prevelika nezhaft sa vse rimsko kraljestvo

f preshefhtnizo sakonsko shiveti. Hudobni brat pa prosi in fili, de nizh drugazhi, kakor de mora umorjena biti in de naj se potem s drugo porozhi. Zelo nozh, ko je she pri zesarji oftál, ga ni prejenjal f tim nadlegovati, in pripravil je f svojim strupenim jesikam tako daljezh, de je zesar privoliti mogel.

Drugo jutro pride zesariza f svojimi dvornimi spremljevavkami vsa prasnizhno napravljena ter gre zesarju s veseljem naproti in ga objeti hozhe. Zesar pa ves ferdit jo udari f pestjo v obras rekozh: „nesramna preshefhtniza kako se le moresh predersniti priti pred moje ozhi!“ Tega se zesariza grosovito prestrashi, se vershe pred zesarja na kolena in ga sa boshjo voljo prosi od nje nikar kej taziga ne misliti, ker je nedolshna in bres dvoma po krivim obdolshena. Tudi vse njene gospe pokleknejo prednj in prosijo f povsdignjenimi rokami jokaje, de naj nikar kej tako hudobniga od zesarize ne sumi.

Zesar pa nozhe nobene proshnje poslufhati, temuzh veli bratu, de naj preshefhtnizo pri prizhi prezh tira, ter jo v kakshen gojsd gnati, in ob glavo djati sapové. Zesariza ga pri shivim Bogu saroti in sagotovlja, de je nedolshna in prosi le toliko odloga, de bi se odgovoriti smela; — pa vse proshnje so sahtonj. Na po velje terdoserzhniga Talanda jo sgrabi nek ferdit vojak in jo vlezhe bres usmiljenja prezh. Nizh ne pomaga jok, nizh sdihovanje; nihzhe se ni smel predersniti iti sa njo, ker je zesar po navetu Talanda prepovedal; satorej je bila

prav zhiſto ſama prezh tirana v nek puſhaven gojsd, de bi bila tam obglavljena in pokopana.

Vojaki jo vlezhejo bres vse miloſti in jo oropajo po poti vse njene dragote, vſak ſheli vezh ſa-ſe dobiti. Kd pridejo do prilošniga kraja v gojsdu in jo umoriti hozhejo, jih ſazhne uboga zefariza s vrozhimi ſolsami in priferzhnimi beſedami profiti, de bi ji ſaneſli, ter pravi: „Preljubi moji ſluſhabniki in prijatli! imejte uſmiljenje ſ ſvojo revno zefarizo in nikar ne ofkrunite ſvojih rok s mojo kervjo, Bog in moja veſt ſta prizha, de ſim zhiſto nedolſhna. Vi ſami morate ſpoſnati, de niſte nikoli kej neſpodobniga nad menoj vidili, ali ſhlifhali od mene. Ako me tedej po nedolſhnim umorite, bo moja kri maſhevanje klizala nad vaſ in vaſhe otroke in prekletſtvo bo nad veſ vaſh rod priſhlo; zhe mi pa ſaneſete, vam ne bo le Bog odpuſtil, ampak tudi jeſt in vſa moja ſorodovina vam bo hvaſeſhna. Sakaj akoravno je zefar ſdaj ſavoljo mojiga kriviga obdolſhenja ſilno ſerdit, bo vender le ſhe dan priſhel, de bo reſnizo ſpoſnal in ſe ſpravil s menoj. In takrat ſe bom vaſhiga uſmiljeniga djanja ſpomnila in vam in vaſhim otrokom obilno povernila!“ Hildegardija je vedla in ſnala toliko jim prigovarjati, de ſo ji ſaneſli ſ to pogodbo, de jim je obljubila, nobeniga ſporozhila od ſebe na zefarjev dvor pred ne poſtlati, dokler ſe popolnoma ne ſpravi ſh njim. To jim ſa gotovo obljubi in ſe v miru lozhi od njih. ſvojo obleko in dragote jim je prav rada puſtila, ker ſe je ſhe tako preoblezhi mogla, de bi ſpo-

snana ne bila. Tedaj pridejo vojaki k Talandu nasaj ter mu nasnanijo, de je spolnjeno njegovo povelje. V sprizhbo mu pokashejo njene oblazhila in dragozenosti. ktere so ji useli in med seboj rasdelili. Hudobnesh f tim popolnoma sadovoljin se v serzu nesrezheno veselil, de se mu je njegovo mashevanje nad zesarizo tako jako poneslo.

Poboshna Hildegardija pa, ko je zhisto fama v fredih zherniga gojsda, pade na kolena ter moli s v nebo povsdignjenimi ozhmi in rokami: „O neskonzhno pravizhni Bog! kako si vender mogel pripustiti, de sim tako po krivim satoshena in pred vsim ljudstvom v toliko framoto prishla! Sato, de nisim Tebe rasshalila in sakonske svestobe oskrunila, sim se hudobneshu sproti postavila, in Ti me satega voljo v toliko framoto in v nar vezhi nevarnost shivljenja priti pustish! Koliko pregresshniga govorenja bo sdaj po vsim rimskim kraljestvu! Kaj bojo moji starishi, moji prijatli k temu djali? — O Bog! kako terdo me tepesh! kako hudo sim Te pazh rasferditi mogla, de me tako pred vsim svetam oframotish! — Kaj zhem sdaj pozheti? Kam se obernihi? kje se skriti, de me presvestni Taland ne salledi? O jest nesrezhna Hildegardija! gorjé meni ubogi siroti!“

Pri tih besedah se revne zesarize tolika shalost loti, de ne more nizh vezh dalje govoriti, joka in ihtje tako dolgo, de ji glava omedli. Tolike nesrezhe bi si she sanjati ne bila mogla. Po dolgim shalovanji se poda poslednjizh vsa v voljo boshjo, ter si misli koliko de

je mogel tudi Jesuf po nedolshnim terpeti; satorej mu daruje svojo prizhujozho revfhino in ga profi is vfiga ferza sa dar poterpeshljivosti in stanovitnosti. — Med drusimi sveftimi prijatli je imela nekiga shlahtnika, eniga vezhkih pervakov zeliga kraljestva. K temu je mislila pribeshati in po njem zefarju svojo nedolshnost sprizhati.

Preden se pa na pot poda, premishljuje fhe nekaj zhafa tukej v famoti prezhudne boshje fodbe, po kterih on ne le greshnike, ampak po gosto tudi pravizhne s ojstrimi shibami obiskuje. Kakor je sploh navada ne sprideniga, ampak sdravo meso ofoliti, de se ne spridi, ravno tako tudi Bog poboshne in pravizhne f folijo nadlog in teshav savarje, de se ne spazhijo in spridijo, ampak, de vedno sdravi in poboshni oftanejo. Satorej naj se ti zhudno ne sdi, ako te Bog po nedolshnim s ojstrimi shibami obiskuje, to se le v tvoje dobro sgoti, de te v dobrim poterdi.

II.

Sares je mogel Bog f svojo flushabnizo nekaj posebniga namervati, ker jo je sopet v nar vezhi nevarnost shivljenja in v nar strahnejfhi pomanjkanje priti pustil. Uboga Hildegardija se poda vfa slabo napravljena k sgor omenjenimu deshelskimi shupanu, njenimu shlahtniku in prijatlu; to de njemu se tako ptuja in nesnana sdi, da je nikakor sposnati ne more. Ona mu rezhe, de ima sh njim in s gospo nekaj posebniga govoriti in profi, de bi jo v odlozheni sobo peljali. Tukej se tako milo in

britko jokati sazhne, de vezh zhafa besedize spregovoriti ne more. Med tem sta jo oba bolj na tanjko pogledala in jo zesarizo sposnala, ter polna sazhudenja in vsa prestrašena saklizheta: „Vashe velizhanstvo, svitla zesariza! kako sa boshjo voljo v taki podobi sëm pridete? Zesariza pa jokaje in sdihovaje odgovori: „Oh, jest nefrezhna sirota! kako ojstro me Bog obiskuje! V koliko framoto in revfhino sim jest vboga gresfniza prifhla! Bresvestni Taland me je hotel, ko mojiga gospoda doma ni bilo, v framoto pripraviti, ker sim se mu pa ustavila, me je krivo pri zesarji satoshil, kakor de bi bila neframno in nesposhteno shivela, sa zhesar voljo me je ta bres vsiga daljnjiga preiskovanja umoriti sapovedal, kar bi se tudi gotovo sgodilo bilo, ako bi mi usmiljeni vojaki prisanesli ne bili.

Deshelni svetovavez ali shupan se s offermenjem savsame, in se ponudi, de ji hozhe vso pomozh preskerbeti in s vsm pomagati, kar koli ukashe in bi ji nar bolj koristno biti utegnulo. Na to ona odgovori: „Nizh drusiga ne shelim, kakor de me vasha gospa sa svojo postreshnjizo vsame in s menoj toliko zhafa poterplenje ima, dokler bojo moji prijatli mojo rezh f zesarjem popolnoma porovnali. Deshelni svetovavez pa ji rezhe: Ne spodobilo bi se vam in nam, de bi vas kot postreshnizo imeli, temuzb po vashim stanu in po svoji dolshnosti hozhemo s vami ravnati in vam po mozhi postrezhi.“

Zesariza se pa možno brani ter pravi: „Ne smem drugazhi, kakor skrito se moram vedno dershati, de me Taland ne safledi, fizer je sgubljeno moje shivljenje.“ Torej se preoblezhe v obleko postreshnize kakor bi v flushbi gospé bila. Tudi se je vedno tako ponishno in postreshljivo vedla, de bi je nikoli nobedin sa drugo, kot hifhno postreshnizo mislil ne bil. V tazim ponishnim ftanu prebije nekaj tednov in potoshuje pogostokrat med tem svojo nedolshnost vfigamogozhnimu Šodniku. Po nozhi je vezhkrat vftala, se na kolena vergla in toshila svojo veliko britkost ljubimu Bogu, tako milo, tako britko, de bi se bila merslimu kamnu ufmilila.

Zhes nekaj tednov prosi svojiga shlahtnika, de bi hotel na zesarfki dvor popotvati, posvedit, kaj de se kej tam od nje govori, ali je fhe zesar v svoji prejshnji misli in nejevolfji, ali ne? Shlahtnik koj rad privolfji. Kadar na dvor pride in ga zesar sagleda, ga prezej posdravi in mu rezhe med drusim: „Gospod deshelni shupan, v kratkim pridemo enkrat k vam, bodite pripravljeni, hozhemo biti dobre volje.“ Deshelni shupan odgovori: v veliko zhaft si bom to fhtel, to de prosim, de bi mi dan nansanili, kdaj de bi priti mislili, de vas prizhakovati samorem.“ — „Nizh, nizh, odgovori zesar na to, mi homo enkrat neprevidama prifhli.“ Š tim odgovoram jaha deshelni shupan nasaj in pripoveduje zesarizi in svoji gospej, kako de jih misli zesar enkrat s obifkanjem neprevidama salesiti. Satorej sazshnejo prezej

vse sa njegov prihod pripravljati, de bi tega vifoziga gošta bolj flovefno fprejeli.

O prilofhnim zhafu pride saref kmalo zefar in med njegovimi nefhte vilnimi fpremljevavzi tudi Taland prijaha. Kakor hitro zefariza sve, de fo pri fhli, beshi, kolikor more v fkrito sobo, ter fe terdno saklene in satvori, de bi je nihzhe ne sapasil. To de reva, ki fe je tako fkri vala in bala, de bi je kdo ne isdal, fe je fama prodala in s enim famim vedizhnim pogledam v nar vezhi revfhino pogresnila. Kadar je namrezh zefar she v hifho ftopil, odpre prav majzhkino malo oknize ter pokuka nekoliko ven, de bi vifoke gošte vidila. Pa nefrezha je hotla, de jo je Taland sapasil in prezej fumiti sazhel, de bi snala zefariza biti.

Koj leti k zefarju ter pravi: „Svitli zefar! Hildegardija je tukej v gradu prikrita, s lastnimi ozhmi fim jo vidil.“ Zefar, ki tega nikoli verjeti ne more, rezhe deshelnimu shupanu: „Kaj flifhim? Hildegardija, preshniza fe pri vas potika?“ — Deshelni shupan fe pri teh besedah tako mozžno prestrafhi, de nizh odgovoriti ne more; hudobni Taland pa namefsto njega odgovori: „Ni potreba nobene prizhe vezh, kar ozhi vidijo, temu fe verjame. Le ukashite mi, fvitli zefar! in she to uro jo femkej pred vas pripeljem.“ — „Pojdi, mu rezhe zefar, poifhi jo, in ako jo najdesh, jo daj bres odloga v blifhnji gojsd odpeljati in bres vse dalje obfoje mora umreti.“

Hubobni Taland leti in lohne kakor vohun po vfi hifhi in kadar do fobe pride, v kateri fe

mu je sdelo, de je zesarizo vidil, sapove flushabnikam vrata ulomiti. Uboga Hildegardija je v britkoſti ſhe na pol mertva, in kadar grosoviti Taland noter pridere, vſa omedljena glaſno ſavpije rekozh: „O ljubi goſpod ſvak! v imenu pet kervavih Jeſusovih ran vaſ proſim, vſaj ſhivljenje mi ohranite, ſaj vender vſaj vi veſte dobro, de ſim nedolſhna!“ Bresduſhni trinog pa ji ſaverne naſaj: „Ti ſvita kaſha in neſramna preſhniza tvojimu ſhivljenju de bi ſaneſel, ki ſi me ti ob moje pripraviti hotla?“ na to jo veli flushabnikam popaſti in ven vlezhi.

Uboga Hildegardija proſi za boſhjo voljo, de bi ji le eno beſedo ſ zesarjem govoriti pripuſheno bilo, to de pri ſirovimu divjaku ni uſmiljenja ne miloſti nizh. Deſhelni ſhupan in njegova goſpa poklekmeta pred zesarja in ga proſita jokaje, de naj nedolſhni zesarizi ſaneſe. Raſferdeni zesar pa jima ſaverne naſaj: „proſita veliko vezh, de vama ſaneſem, ker ſta preſhnizo, ki bi bila imela po mojim povelji ubita biti, potuhnila in priknila.“

Nesduſhni Taland pa poiſhe med tem nektare ſebi nar bolj ſveſte flushabnike ter jim ſapove zesarizo umoriti rekozh: Sgrabite le to neſramno preſhnizo in vlezhite jo na zesarjevo povelje v bliſhnji gojſd in ſaduſhite jo. De me pa ne bote goljuſali kakor ſo v pervizh uni bresveſtni hudobneſhi ſtorili, vam ſapovem, de ji imate obe ozheſi iſvertati in jih v ſprizhbo naſaj prineſti. Ako pa tega zesarjeviga povelja ne ſpolnite, vaſ bom dal ſ vaſhimi ſhenami in

otrozi vred umoriti, kar se ima tudi s prejšnjimi nesvestneshi sgoditi.“

Vsi prijatli in snanzi zefarizni nato glasno shaloftin vrish sashenejo in obshalujejo s nefhteovilnimi folsami in sdihljeji njeno nedolshno smert, posebno pa deshelni shupan in njegova gospa, ktera fta njeno nedolshnost nar bolj na tanjko posnala. Uboga zefariza se od vsih tako britko in milo poslovi, de je bilo misliti, serze ji bo shalofti pozhilo, in savoljo blishnje smerti je bila tako premedljena, de fama ni mislila de bo na morishe priti samogla. Shtiri shene in devize gredo in tulijo in jokajo sa njo, vojaki pa jih, ako ravno komej s veliko silo nasaj sapodé.

Tukej bi bil vidil zhlovek, kako vfa prepadena je uboga zefariza kakor nedolshno jag-nje v smert fhla. Le v nebo obrazha svoje objokane ozhi in profi in klizhe Boga na pomozh v britkih sdihljejih s kervavimi folsami. Ko so na pripraven odlozhen kraj prifhli, ji rezhejo vojaki: „Nikar nam ne smete sa slo vseti, svitla zefariza, de moramo zefarjevo voljo nad vami spolniti; faj fte sami flifhali, de nam je pod smertjo sapovedano. Ako bi vam tedaj sanesti hotli, se nam je bati, de bi se enaka s nami sgodila, kakor se bo s unimi, ki so vam y pervizh sanefli.

Zefariza jim odgovori: „Akoravno je Bog moje nedolshnosti prizha, vender nozhem, de bi vi sastran mene v nevarnost prifhli shivljenje sgubiti. Sakaj priferzhno mi je shal, ako bojo uni prejšnji ljubi moshje savoljo mene v ne-

frezho prifhli, ker so do mene usmiljenje imeli. Le toliko famo vas prosim, de mi she nekoliko odloga dasite, de se bom samogla sa smert pripraviti in svojo ubogo dusho Bogu priporozhiti. Vojaki ji s ferza radi privoljijo in gledajo vsi do folsá ganjeni shaloftin nastop.

Tukej pade britkofti prevseta Hildegardija na kolena, povsdigne obras in roke v nebó in moli v potoku folsá: „O Bog! ki si nekdej molitev zhisite Šusane, ktera je bila krivo obdolshena in v smert obsojena, milostljivo uflihal in jo smerti refhil, oh! osri se s vifozih nebes doli v me svojo nevredno flushabnizo, in ker sim, kakor Šusana savoljo zhistofti po krivim obdolshena, o daj se s mojimi folsami omezhati, nebeshki Ozhe! in refhi me tako framotne in britke smerti! Ako je pa tvoja sveta volja, de savoljo svoje terdne sakonske svestobe umerjem, dodeli mi vsaj stanovitnost, de sa tvojo voljo britko smert preterpim in tako vezhno svelizhanje dofeshem! O moj krishani Jesus, ki si v svoji strafhni smerti k Ozhetu klizal: Ozhe! v tvoje roke isrozhim svojo dusho! glej tudi jest klizhem k Tebi v svoji britki smerti: o Jesus! v Tvoje roke isrozhim svojo ubogo dusho! o Jesus v svoje svete probodene roke sprejmi mojo ubogo — ubogo dusho! i. t. d.“ Tako, in she veliko vezh je molila she na pol mertva zesariza tako priferzhno im milo, de so bili vojaki v ferzé ginjeni in gotovo bi jo bili spustili, ako bi jim tako strafhno ojstro sa-shugano ne bilo. —

Zefariza se vfa v boshjo voljo vdana smerti podvershe in she sazhne svojo sgornjo obleko od sebe staviti, kar na enkrat po posebni boshji nakluzhbi mlad vites Vefelizh s svojim flushabnikom fkosi ravno ta gojsd prijaha in jesdi naravnost proti zefarizi. Njena nesmerna britkost ga silno gine in vprasha jo: „Kaj vam je svitla zefariza! kako de vaf v takim revnim stanji najdem?“ Komej she pol mertva zefariza vitesa govoriti salfishi, se osrè in ga prezej sposna.

Bilo ji je na enkrat nizh drugazhi bi rekèl, kakor tiftimu, ki je bil she pod viselze pripeljan de bo obeshen; pa mu je nenadama saneshenje prifhlo. Njen oflabljen duh sopet oshivi in she skor mertvo serze novo mozh sado bi. Satorej saklizhe s v nebo povsdignjenimi rokami in povsetim glasam: „Hvaljen bodi Bog nebeshki, ki si vidil moja nedolshnost in uslfhal moje britke folse! O gospod vites priditi mi v pomozh in reshite me grosovite smerti, sakaj jest sim zhisto nedolshna!“ Vites se oberne k vojakam ter pravi: „Kako se morete predersniti svoje roke ofkruniti s kervjo tako mogozhne zefarize? hudobnesi! — Stojte! in kdor se predersne roko po nji stegniti, ga pri prizhi umorim!“ Vojaki odgovorijo: „Svitla zefariza ùobrò vedó, de nam je pod smertjo sashugano jo umoriti, sizer bi jih gotovo stokrat rajfhi oprostili kakor usmertili.“ Vites vprasha kaj de bi bilo vzrok tega, de je tako daljezh prifhla? — Ona mu pripoveduje vfo sгодbo in

ga tako gine in omezhi, de je pripravljen v njeno varstvo svoje shivljenje postaviti.

Poslednjizh ga vojaki vprashajo: Kako se bomo pa pri Talandu, zesarjevim bratu isgovorili, ako jo shiveti pustimo. On nam je pod smertno kasnijo sashugal, de ji moramo ozhi isdreti in v sprizhbo domu prinefti.“ — „Tukej se she da pomagati,“ rezhe vites, „tù imate mojiga pfa, ubite ga in mu ozhi vsebite, da jih bo Taland fit. Ako bi pa vender svijazho sapasiti vtegnil, naj bom jest vsiga kriv, le mu povejte, de sim jest neprevidama k vam prifhel in vas udershal od hudobniga pozhetja.“ Nato rezhejo vojaki zesarizi: „Tedej hozhemo vashimu shivljenju sanefiti, to de se morate sarotiti, de se hozhete v ptuje kraje podati, de mi ne pridemo v nevarnost ob glavo djani biti.“ Zesariza jim vse svetó oblubi in jih sagotovi, da ako jim ne bo mogla v djanji, de jim hozhe vsaj s molitevjo svojo hvaleshnost sa toliko dobroto fkasati.

Nato rezhe vitesu: „Preblagi in ljubi gospod! kako se bom samogla Bogu in vam sadaofti sahvaliti, ker ste me is smertniga shrela refhili in sopet v novo shivljenje postavili? Usmiljeni Bog naj vam to dobroto zhasno in vezhno poverne in ako mi Bog da, de spet kdej nasaj na prejsnjo stopnjo pridem, hozhem tudi jest vam in vashim obilno poplazhati.“ — Poslednjizh se vites poslovi, ker mora svojo pot naprej; zesariza pa sama ostane. Vojaki pa nesejo pasje ozhi Talandu, kateri je satorej tudi mislil, de so njegovo povelje na tanjko

spolnili in jim je sato she prav dobro darilo dal.

III.

Zhuden je bil sazhetik te prigodbe, she zhudniſhi naſledba, nar bolj zhuden je pa isid, kakor se bomo kmalo preprizhali.

Ko je zesariza zhiſto fama v gojsdu, poklokne in s gorezhim ferzam Boga sahvali, de jo je tako prezhudno ſmerti reſhil, ter pravi: „O moj dobrotljivi Bog! sdaj ſposnam, kaj de je zhlovek na ſvetu! nameſto zesarize ſim be- raſhka ſirota! Satorej pa tudi ſe po Tvoji ſv. volji vſimu poſvetnimu blágu, vſi zhaſti odpo- vém in v ponishnoſti in uboſhtvu hozhem ſhi- veti. Glej ſ tem Ti darujem vſe ſvoje ſhivljenje in vſe kar bom ſhe terpeti in preſtati mogla, in Te proſim, de me po ſvoji ſv. volji vodiſh in me v tak kraj, kjer Ti bom nar bolj ſveſto flushiti ſamogla, po ſvojimu ſv. angelju pripe- ljeſ.“ — Med tem ko je tako molila pride njena nar ſveſtejšhi poſtreshniza Salika k nji, ktera je ſklenila, jo tako dolgo v gojsdu iſkati, dokler je ne bo ſhive ali mertve naſhla. K nji pridſhi jo objame in ſe je terdo oklene, ter joka tako milo, de beſede pregovoriti ne more.

Po dolsim jokanji in molzhanji ſhe le ſdihne: „O premila, preblaga goſpa in zesa- riza! kako priſerzhno sahvalim Boga, de ſim vaſ ſhe pri ſhivljenji dobila! — Kakor ſim vam v frezhi ſveſto flushila, tako vam hozhem tudi v nadlogi in nefrezhi. Proſim torej, de ſmem s vami iti, kamor koli greſte in s vami nadloge

in terpljenje deliti.“ Zefariza vsa vesela tako svešto tovarshizo dobiti, rada sprejme tako ponudbo in ji obljubi, kolikor mogozhe se ji sa to hvaleshno fkasati.

Tako se tedaj obé podaste proti Lashki desheli s namenam v Rim na boshjo pot iti, in f potjo vse druge svete kraje obiskati. Obe greste v ponishi in revni napravi, shivete prav ojstro in spokorno zelo pot, si profite po hishah kofez kruha in kadar pridete na kako sveto mesto, ostanete tamkej pár dni in opravite svoje molitve. Ko poslednjizh v Rim doidete, obifhete svete kraje in zerkve in se vdeleshite odpustika. — V Rimu jima je posebno dopadlo, satorej ste fklenile svoje dni v flushbi boshji tukej preshiveti. De bi pa nikogar vezh s berazhenjem ne nadlegovale in si svoj kruh fame saflushile, greste vsak dan ven na polje, naberate vsake bashe sdravilnih selifh in napravite, kakor ste se she v mladosti uzhile, krepke sdravila is njih. § temi ste mnogotere bolnike osdravile. Ubosim ste sdravila sahtonj dajale, od bogatih ste pa vsele, kar jima je kdo proftovoljno podariti hotel. Bog je pa tudi f svojo gnado sraven pomagal in je dodelil nju sdravilam zhudno mozh. Osdravile ste namrezh filno veliko bolnikov in med njimi zelo take, nad kterimi so bili she vsi sdravniki obupali.

Šlov prezhudne umetnize se je kmalo po vřim mestu rasglasil, in smirej je vezhi mno-shiza k nji vrela. Pa ne le v Rimu tudi v blishnjih okolizah je nje imé sařlovelo in kmalo je she vsak mislil, de to mora fvetnica

Sdravniki to preiskovali njena sdravila in so mogli sposnati, de ta lék bolj po boshji, kot po natorni mozhi osdravljati mora. Satorej je pa tudi she vse terdnó verjelo in povsod je she shel glase „V Rimu je svetniza vftala, ki sna vfako bolesin osdraviti.“ To so tudi papesh saflifhali, in so sheleli novo svetnizo viditi in posnati, ker se je pa Hildegardija isgovarjala, de je revna, uboga shenska, ki se zhisto nizh pri tako vifozim gospodu obnafhati ne umé, in je lepo profila, de bi je torej ne klizali pred se, jo tedej papesh niso hotli dalje nadlegovati.

Kmalo se je pa tudi zelo v daljne nemshke deshele rasglafilo, de je v Rimu svetniza, ki vfako bolesin osdraviti umé. Ta slov pride tudi na zefarski dvor, v veliko mesto Ahen, kjer je takrat zefar ftanoval. To v zefarji novo upanje obudi, de bi se morde nevarna bolesin njegoviga brata she osdraviti dala. Pravizhni Bog nam-rezh je saflusheno kazin nad hudobniga Talanda poslal; gobe so se ga po vfm shivotu prijele in so ga na obeh ozheh oflepele. Zefar jo saftonj pri vfm sdravnikih pomozhi ifkal, nobeno sdravilo ni nizh vezh pomagalo. Sdravniki sami so terdili, de ta bolesin je shiba roke boshje in de se torej s nobenim sdravilam uftaviti ne da. Še vé, de je bilo to sa zefarja, she bolj pa sa Talanda velika framota, ker so ljudje sploh govorili, de je on tako velik grefhnik, de ga je ozhitno boshja roka sadela.

Ko tedaj zefar saflifhi novizo od prezhudne svetnize, gre k svojimu bratu, ter rezhe: „Slifhim, de je v Rimu nova svetniza, ktera

vse, tudi nar hujši bolesni osdravi, mislim te torej tjekej peljati s terdnim saupanjem, de bo tudi tebi pomagala.“ Taland s veseljem rad v to privolji in zesar Karol Veliki se poda sh njim v Rim leta 773 po Kristusovim rojstvu in je bil tam od papesha Hadrijana s veliko zhaftjo sprejet. Vprasha papesha prezej, ali je refniza ali ne, kar se od nove svetnize pripoveduje in pové, de je sa tega voljo svojiga brata sastran neosdravljive bolesni pripeljal seboj.

Ko papesh to poterdijo, poshle zesar svojiga flushabnika k nji in jo da lepo profiti, de bi k njemu priti blagovolila. Ona mu pa odgovori: „Povej zesarju, de jest sim uboga shenfka, ki nima rada s velizimi gospodi kej opravititi in se tudi pri njih obnašhati ne vé, satorej naj mi nikar sa slo ne vsame, de k njemu ne pojdem.“ Nato rekó papesh: „Ravno tako je tudi nam odgovorila, ko smo jo profili, de bi se nam viditi dala; ker torej vashe svitlosti brat pomozhi od nje potrebuje, je treba, de se sam ponishno k nji poda.

Taland se pelje s mnogoterimi flushabniki v lepi kozhiji k ubogi hifhizi svetnize. Ko ga ona vgléda, bi ga fkorej posnati ne bila mogla, tako ga je ostudna bolesin ogrosniga storila. Taland pade pred njo na kolena in jo sa boshjo voljo pomozhi profi, ona pa mu rezhe vftati, ter poslusha toshbo njegovo. Poslednjizh she sdihne: „O velika boshja flushabniza, ker sim od velizih zhudeshev flifhal, ktere Bog po Vaf nad bolniki dela, sim tako dolgo pot storil do Vaf, de bi pri Vaf pomozhi sprosil in tudi terdno

upam v Boga, de mi bo po Vas sopet ljubo sdravje dodelil.

Ako bi se bila poboshna zefariza mafhevati hotla, bi mu bila vse popolnoma odrekla, ker je bila pa nasledovavka Kristusove saposvedi, se ni branila dobro storiti tistimu kateri ji je tako neisrezhenno veliko hudiga she storil. Satorej mu rezhe: „Sdi se mi de je vasha bolesin shiba boshja, de vas je boshja roka savoljo vashih velizih grehov sadela; pojdite tedaj in spovejte se s prav skesanim ferzam svojih grehov, potem pa pridite sopet k meni in vam bom dala sdravila.“ Kadar je po opravljeni spovedi sopet prishel, mu poda sdravilni pitek, rekozh: „Savshite to le v boshjim imenu, in ako ste prav svojo spoved opravili, se sanefem, de vam bo boljše s boshjo pomozhjo.“ —

Taland povshije vse sdravilo, to de nizh mu nozhe pomagati. Rezhe mu satorej ona: „S tem sdravilom sim veliko neosdravljivih bolesin osdravila, ker pa vam le nozhe pomagati, mi je to gotovo snaminje, de se niste prav zhisto spovedali. Satega voljo hitite nasaj k spovedniku in spovejte se s pravim skesanjem svojih grehov, ako vam je gnada boshja in vashe sdravje ljubo.“ Tukej je bil sdaj hudobnesh pred vso mnoshizo oframoten. Sakaj samolzhal je bil poglavitno rezh, de je namrezh zefarizo nar pred v greh sapeljati in obzhaft, potem pa ob shivljenje pripraviti hotel.

Ko se je tedaj prav spovedal in sopet sdravilo ispil, se je pri prizhi boljshiga zhutil

in je bil v malo dneh gob popolnoma ozhiften in je sopet pogled dobil. Ta velik zhudesh papesha in zesarja s tolikim veseljem in sazхудenjem navda, de poshljeta prezej veliko duhovnih in drusih imenitnih gospodov jo profit, de bi se vender viditi dala in k njim priti hotla. Ona pa jim sopet odgovori: „Uboga greshniza sim, nevrédna k tako visokim gospodam iti, jutri pa bom v zerkev sv. Petra prišla, de tamkej svetimu ozhetu nogo poljubim.“ To se kmalo po mestu rasglasi, in drugi dan vré neštevilna truma ljudi proti zerkvi, de bi zhudapolno svetnizo vidili in posnali. Papesh, zesar, in vsi nju flushabniki je sheljno prizhakujeje, in kakor hitro svedó, de svetniza pride, hitijo nevtagama vsi v zerkev. Šv. Hildegardija pride s svojo flushabnizo Salike vsa revno napravljena, poklekne pred papesha, jim nogo poljubi in jih prosi sa sv. blagoslov. Papesh jo koj ogovoré, rekozh: „Hzbi! zhudne rezhi smo she vezhkrat flifhali od vas, in smo she davno sheleli vas posnati, savoljo prezhudnih osdravljenj, ki jih nad bolniki delate.“ Ona pa pohlevno odgovori: „Sveti ozhe! moje sdravila so zhifto ponatorne. is sgol ponatornih pripomozhkov; priprosto ljudstvo pa, ki ima navado vsako majhino rezh kot veliko rasglasiti, pravi, de osdravljam s zhesnatorno mozhjo.“

Poboshna zesariza je bila savoljo svojiga revniga shivljenja in v siromashki obleki tako spazhena, de bi je nihzhe posnati ne bil mogel. Ko jo pa zesar govoriti flifhi, jo po besedi sposna in ne dvomi vezh, de bi ref ona

bila. Vef sazhudenja in straha prevset bi bil skor v omedlevizo padel. Šam ne vé, kaj bi mislil in rekel in tudi se ne upa predersniti jo nagovoriti. Dolgo zhasa stoji vef osupnjen (savsét) in shalofiti prepaden savoljo njene neisrezhene revshine in grosovite krivize, ki se ji je sgodila; ferzé mu pózhiti hozhe. Poslednjizh jo vender ogovori: „O boshja flushabniza! niste mar Vi zefariza Hildegardija?“ Ona pa sdihne is ferza globoko, ter pravi: „Oh, jest uboga, jest sim sizer nekdej bila zefariza, ali po nedolshnim sim, bila pregnana in v smert obfojena!“

Te besede grosovito presunejo ferzé zefarja, kakor dvoresni mezh, prednjo se vershe na kolena ter rezhe s solsami v ozhéh: „Odpustite mi, sa boshjo voljo, preblaga moja Hildegardija, sakaj jest sim tisti nefrezhni, ki sim vas neufmiljeno pregnal in vas v toliko revshino pahnil!“ Zefariza pa odgovori s povsetim glasom resnobno: „Pazh ref, krivizhni zefar! imate vsrok Boga in mene odpuhanja profiti, ker ste se soper Boga in mene tako silno pregreshili. Potoki sols, ki sim jih prelila in neisrek-ljiva revshina in pomanjkauje, ki sim ga toliko terpeti mogla, klizhejo mashevanje fodbe boshje nad vas in nad vashiga nesboshniga brata. — On me je namrezh tako dolgo k nesvestobi priganjal, de se ga nisim mogla she vezh ubraniti, satorej de bi se ga bila snebila sim ga po svijazhi v odlozheno fobo speljala in ga sakljenila, kjer je do vashiga prihoda ostal.

Vi pa, krivizhni zesar, ste me soper ves red pravize, bres vse preiskave in bres spri-zhanja v smert obsodili, in ko sim Vas klezhe pri shivim Bogu profila, de bi mi le eno samo besedo govoriti dovolili, ste me saframljivo prezh funili in me trinogam isrozhili. Še le to pravi po pravizi soditi? se to pravi satiranim pomozh podeliti? Soper Boga in vso pravizo ste me pregnali, in me pred vsim rimskim zesarstvam ob mojo zhaft pripravili in mi framoto storili pred vsim svetam. Pahnili ste me v nar vezhi pomanjkanje. Moje ljube starše ste mi do smerti ushalili, vso mojo rodovino v nezhaft pripravili in mene ne samo enkrat, ampak dva-krat s smertno britkostjo navdali. Neskonzhno pravizhni Bog pa, kterimu je moja nedolshnost ozhita, me je obakrat is kervosheijnih rok otel, in me prehranil v moji veliki revshini.

Na to se oberne prot papeshu, ter pravi: „Tedaj, sveti ozhe, rasfodite Vi, kakshino ka-sin de tifti saflushi, ki se je soper Boga in soper mene tako filno pregreshil. Vashhi svetosti prepuštim vso rasfodbo, kakor nar pravizhni-shimu sodniku.“ Med tem ko je zesariza vse to govorila, je zesar na kolenih s veliko poter-peshljivostjo to saflusheno svarjenje poslufhal. Vfaka beseda ga je globoko v ferze ranila, de bi bil britkosti skor skopernel. Toliko sha-lost in kesanje obzhuti nad svojo hudo smoto, de se vprizho vsiga ljudstva milo sjoka, tako de se je vfazimu usmilil. Papesh to viditi, se obernejo vsi ginjeni k sveti Hildegardii rekozh:

„Moja hzhi! ker ste v ti rezhi nam vso rasfodbo prepuftili, Vam moramo paterditi, de se Vam je ref neisrezhenā kriviza sgodila in de so se vafhi preganjavzi refnizhno soper Boga in Vaf filno pregrefhili. Po ojstri postavi soditi, bi nizh drusiga kot smerti vredni ne bili tifti, ki so vaf po nedolshnim umoriti hotli. Ker vaf je pa dobrotljivi Bog prezhudno v shivljenji ohranil in vam vafho zhaft dvakrat vezhi nasaj povernil, ne bote tudi vi se mafhevati sheleli, temuzh savoljo Boga bote svojim dolshnikom is ferza odpuftili, kakor tudi vi Boga profite, de bi vam vafhe dolge odpuftil. — Glejte tu-kej pred vafhimi nogami svitli zefar klezhe, in ferzhno obshalujejo ftorjeno hudo smoto in vaf profijo f folsnim ozhefam odpuftenja. Kje si morete vezhi mafhevanje mifliti, kakor je to, de tako mōgozhni zefar pred vami ponishno klezhe in so pripravljene od vaf vsako kasin po saflushenji voljno prejeti? Satorej nikar se ne jesite, in odpuftite jim savoljo Jesufa is vfiga ferza!“

„Ja odpuftim vam, rezhe na to Hildegardija zefarju, odpuftim vam sa Jesufa voljo, in sim vam she davno odpuftila is globozhine ferza.“ Na to mu podā roko in mu vftati rezhe. On pa si solse obrifhe, ter pravi: „Vafha svitloft! fposnam, de sim vam neisrezheno krivizo ftoril, ker sim soper glaf fvoje vesti lashnjivo obdolshenje hudobniga brata poslufhal in mu verjel, vam pa v nespametni jesi she toliko odloga puftil nisim, de bi se bili odgovoriti mogli. O kolikokrat in kako britko sim od tiftihmal to

svojo hudo smoto obshaloval in obshaloval; to je vse nebeskemu Ozhetu dobro snano. Prav sa prav nisim nobeniga sgovora vreden, ako ravno bi si gotovo tako daljezh nikoli safhel ne bil, zhe bi me moj bresvestni brat tako gerdo nalegal in soper vas nashuntal ne bil.“

Potem se oberne prot hudobnimu Talandu, ter mu rezhe ves ferdit: „Ti nesboshni in bresdushni Taland! (pri teh besedah se hudobnesh na tla sverne od straha, kakor bi ga bila strela sadela:) kako se hozhem sadosti ferditi nad teboj in nad tvojo neisrezheno hudobijo! Poboshno sarozhnizo svojiga brata, rimskiga zefarja, si hotel ob zhasht in poshtenje pripraviti, kar se le savoljo njene velike zhednosti in zhishtoljubnosti sgodilo ni. Ti bresvestni hudobnesh! si vse ofkerbnishtvo dvora, ktero sim ti isrozhil, preverniti in moje svefte flushabnike krivizhno v framoto pripraviti hotel, ker si jih lashnjivo toshil, kakor bi bili s zefarizo nespodobno shiveli. Ti ubijavez in presheshtnik! si me is sgotovrashtva tako daljezh presflepil, de sim nedolshno zefarizo, svojo preblago sarozhnizo, dvakrat v smert obfodil! Si jo njene zhashti in velizhanstva, kraljeve krone oropal in jo na berashko palizo pripravil. Kako hozhem vse te neshtevilne hudobije po saflushenji vredno kassnovati? — Kakshino smert bi ti obfodil de bi tako strashna bila, kakor je tvoja hudobija?!“ —

Na to ga papesh v besedi ustavijo, rekozh: „Po vsi pravizi se hudujete, svitli zefar! nad hudobijo svojiga brata, ktera je tudi refkasni vredna. Ker mu je pa pravizhni Bog po

sakramentu svete pokore odpuštil in ga po takim velikim zhudeshu s sdravjem oveselil, bote tudi vi mu odpuštili in svoje mashevanje prepuštili Bogu, kterimu samimu le vse mashevanje gre.“

Zefar pa odgovori: kar vi, sveti ozhe! govorite je fizer saref pravizhno in moja dolshnost je, de v vsih rezheh vasho voljo spolnim. Ali vender hudobija mojiga brata je zhes mero velika, tako, de bi se pred svetam nikakor isgovoriti ne mogel, ako bi ga bres vse kasni puštil. —

Nato se oberne Taland k zefarizi rekozh: „Nisim fizer vreden, presvitla zefariza, od vas milosti profiti in prejeti; vender, ker je vasha zhednost in dobrota tako velika, de ste zelo mene, svojiga nar vezhiga sovrashnika gob in flepote osdravili, se vender predersnem vas profiti, de bi pri svitlimu zefarji sa me govoriti hotli, de bi mi milostno sanesel.“ In zefariza mu odgovori: „Ako ravno niste vredni tudi nar manjsbi milosti in saneshenja, hozhem vender le profiti sa vas. Vender pa tudi glejte, kako se bote sa svojo veliko hudobijo pokorili, de pravizhno jeso boshjo odvernete. Neisrezhena framota, ki ste mi jo pred vsim rimskim zefarstvam storili, veliko uboshtvo v ktero ste me pahnili; vrozhe solse, ki ste mi jih prisilili, smertne britkoſti, ktero ste mi napravili in vse druge hudobije klizhejo neprenehama boshje mashevanje in jeso boshjo nad vas. Jest vam odpuštim, kakor je Kristuf na krishu sovrashnikam odpuštil; vi pa glejte, kako bote od

Boga milost sprofili, de bo tudi On vam sanefel in svoje mafhevanje odvernif od vas!“ —

Potem fe oberne k zefarju ter rezhe: „Svitli zefar! akoravno ta nefrezhni zhlovek ni vreden shiveti, ampak je nar grosovitrni fhmert saflushil, vas vender le profim, de mu sanefete in mu shivljenje puftite vsaj is fpoftovanja do fv. ozheta in is ljubefni do mene.“ Na to fe oberne zefar k Talandu ter pravi: „Ti neframní hudobnesh! Bogu fe imafh nar pred sahvaliti, potem pa fv. ozhetu papeshu in pa zefarizi, de fhe pri shivljenji oftanesh. To de sa kasin tvoje neframne hudobije naj ti bo vse odusetó, kar koli imafh na semlji. Prepovem ti torej prebivalifhe v fvojim kraljeftvu. Ako fe pa fhe vender fpredersnesh v mojim rimfkim ali franzofkim zefarftvu kje potikati fe, naj bo vsazimu pripufheno te umoriti. Poberi fe torej pri prizhi is pred mojih ozhi in fhe danef fe fpravi tukej ven is tega fvetiga mefta!“

Tukej fe mora sopet zhuditi nad veliko zhednoftjo poboshne Hildegardije, ki je fvojimu nar hujfhimu fovrashniku is ferza odpuftila in je profila sa shivljenje fvojiga ubijavza. Gotovo bi ne bili mi tako popolnoma, de bi bili v ti okolfhini enako ftorili, temuzh bi bili morebiti rajfhi vidili, de bi fe bilo nafhimu fovrashniku vse hudo prigodilo; sakaj mi fmo she tako fpazhene nature, de naf she nar manjshi rezh, ki nam jo kdo prav po gôdi ne ftori, rasferdi, tako de zelo savoljo ene fame befede morebiti vezh tednov ali mefzov fovrashtvo re-

dimu. Šizer molimo flednji dan: „Odpufti nam nafhe dolge, kakor tudi mi odpufhamo fvojim dolshnikam!“ pa ne pomiflimo, de ravno f temi befedami klizhemo zhes fe boshje mafhevanje. **O Bog!** kako more vender le zhlovek tako hudobin biti! **O Bog** kako bomo enkrat pred Teboj preftali!

Ko fe je enkrat hudobni Taland prez h fpravil, rezhe zefar Hildegardii: „Tedej je praviza s vafhim fovrashnikam, in s vami pa fprava ftorjena, nadjam fe sa tega voljo, de me bote sopet kakor poprej sa ljubo imeli.“ Ona pa odgovori: „Dobro veste, de fmert sakonfko sveso rafterga; vi fte me pa ne le enkrat, temuzh dvakrat v fmert obfodili. Ako-ravno nifim fizer mertva v refnizi, fim vender pred fvetam mertva. Verh tega fim fe v fedanji revfhini, f ktero me je **Bog** obifkal, tako temu niskimu ftanu privadila, in fim tako sh njim sadovoljna, de fe frezhnifhi fhtejem, kakor prej v kraljevi obleki, in ga tudi f prejh-njim ftanam premenjati ne shelim. Ne nadleg-vajte me torej na dalje, temuzh puftite me, de v tim ponishnim ftanu mirno **Bogu** shivim. Ako bi fe vam pa morde teshko sdelo bres mene shiveti, pripifhite to fami febi, faj fte me bres vfiga sadolshenja od febe isgnali!“ Ta nepri-zhakovani odgovor zefarja tako mozno pre-fune, de globoko sdihne rekozh: „Po tem takim tedaj vidim, de mi nozhete odpuftiti, temuzh, de fe fhe smiraj nad menoj nekako mafhevati hozhete!“ Poboshna Hildegardija pa rezhe: „Rajfhi, kakor de bi tako flabo mifel

od mene imeli, vam vender privolim, to de s tim pristavkam, de mi dovolite in tudi pripomorete velizhanfko, lepo zerkev in sraven famoftan (klofhter) sidati, sakaj v svoji revfhini fim Bogu obljubo ftorila v zhaft Marije Devize lepo zerkev s famoftanam vred narediti, ako me On is nadloge refhi in sopet v poprejshnji ftan postavi.“

Zefar se ve, de ferzhno rad privoli, in obljubi zefarizi, de ji hozhe v tim delu ne le fkerbno pripomozhi, temuzh tudi sam is hvaleshnofti do Boga fhe drugo lepo in drago zerkev in famoftan fosidati. Papesh blagoflovijo nato njuno v novizh poterjeno sakonfko saveso in v njih poslopji je bila flavna zefarfka svatovfhina s veliko flovesnoftjo obhajena, kar je bilo vsmu rimfkimu ljudftvu filno velika zhaft in veselje.

Pred odhodam je fhe zefariza papesha profila, de bi ji fhe nektere svete kofhzhike in fvetine fvetnikov dati hotli, de bojo v zhaft in lepoto obljubljenih zerkvá. Ker ji pa papesh nifo hotli nizh vezh fvetin privoliti, kakor toliko, kolikor jih s enim famim perftam vsdigniti samore, se osre saupljivo v nebo ter rezhe: „O Marija! prosi same Boga, de bi perft svoje flushabnize Hildegardije okrepzhal, de bi vezh fvetih in rasnih fvetin vsdigniti samogla!“ Po tih besedah denejo papesh veliko fvetin v pofodo, in v sazjudenje vsih prizhujozhkih je vsdignila prezej veliko tesho fvetin na kvifhko. To fo vsi kakor zhudesh rasglafili in nji so ime:

„Svetniza“ prilastili in „veliko Hildegardijo“ fo jo imenovali.

Ko sopet nasaj na Nemfko pridejo, da ona prezej sidati flavni famoflan v Kemptenu in lepo zerkev' v flavo Matere boshje. K sidanju te boshje veshe je poklizala dva velikana is Zarigrada, katerih enimu je bilo Šankoman, drugimu pa Zelebrand imé. Ta dva fta bila neisrezbeno velika in mozhna korenjaka, fta nosila neismerno velike fkale sa sidanje na fvojih herbtih in fta vezh vfak dan ftorila, kakor 16 drusih delovzov fkupej. Pa fta tudi vfak dan toliko pojedla, de fe jima je vse zhudilo in fmejalo.

Ko je bila zerkev dodelana pridejo fami papesh f trifo iu petdeset kardinali, fhkofi, opati in drusimi duhovni, v drushbi zesarja Karolna Velikiga in zesarize Hildegardije v fredi meza Velkotravna v Kempten in blagoslovijo zerkev v zhaft Matere boshje, kamor je tudi neshtevilna mnoshiza ljudftva privrela. Zesariza je tudi tam milofhino vftanovila. Šhe veliko fto let potem se je tamkej med, veliko mnoshizo uboshzov kruh delil. Zesar Karol je potem velizhaftno boshjo hifho v meftu Ahen fosidati dal in jo s veliko prednostmi obdaril.

To je tedaj sazhetik zerkvá in famoflanov v Ahen in Kemptenu, kakor se fhe sdaj v fta-rih sapifnikih najde. —

Tako se glasi prezhudna sgodba poboshne zesarize Hildegardije, ktera, akoravno bi s no-

